

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
Turku School of Economics

PORI UNIT

Luovan talouden mahdollisuudet alueiden kehittämiseksi

Professori, yksikön johtaja

Heli Hookana

Länsi-Suomen maapäivät 29.10.2008

Mitä on luova talous?

- ”Ongelma on siinä, kun luova ihminen tekee työtään, mikä on tällöin luovan ihmisen panos. Panosta ei arvosteta, eikä osteta. Onko panos aina edes nähtävissä?” (Satakunnan kulttuurialan visiointiryhmä 2.3.2006)
- ”Hullut vievät maailmaa eteenpäin ja viisaat pitävät sitä pystyssä” (kansleri Jaakko Honko)

TuKKK, Taik, TY -yhteistyö Porissa v. 2006-

- Luovan talouden ja johtamisen sekä luovien prosessien johtamisen tutkimusta ja kehittämistoimintaa
-> perusta **Creative Business Management – maisteriohjelmalle 2009**
- Painopistealueet
  1. Luovan talouden ja luovien prosessien johtamisen käsitteellinen ja teoreettinen ymmärrys
  2. Luovan talouden alueelliset vaikutukset
  3. Best Practices benchmarking
  4. Verkostoituminen

Sisältö

- Mitä on luova talous? Miten pitäisi ymmärtää?
- Luova talous Satakunnassa: mitä on tehty ja mitä tavoitellaan?
- Kokoavia päätelmiä

Mitä on luova talous? Lähikäsitteitä

- Elämysteollisuus (experience industry)
- Informaatioteollisuus (information industry)
- Kulttuuritalous (cultural economy)
- Luova teollisuus (creative industry)
- Luova talous (creative economy)
- Populaari kulttuuri (popular culture)
- Mediateollisuus (media industry)
- Sisällöntuotanto (content industry)
- Symbolitalous (symbolic industry)
- Vapaa-ajan teollisuus (leisure industry)
- Viihdeteollisuus (entertainment industry)

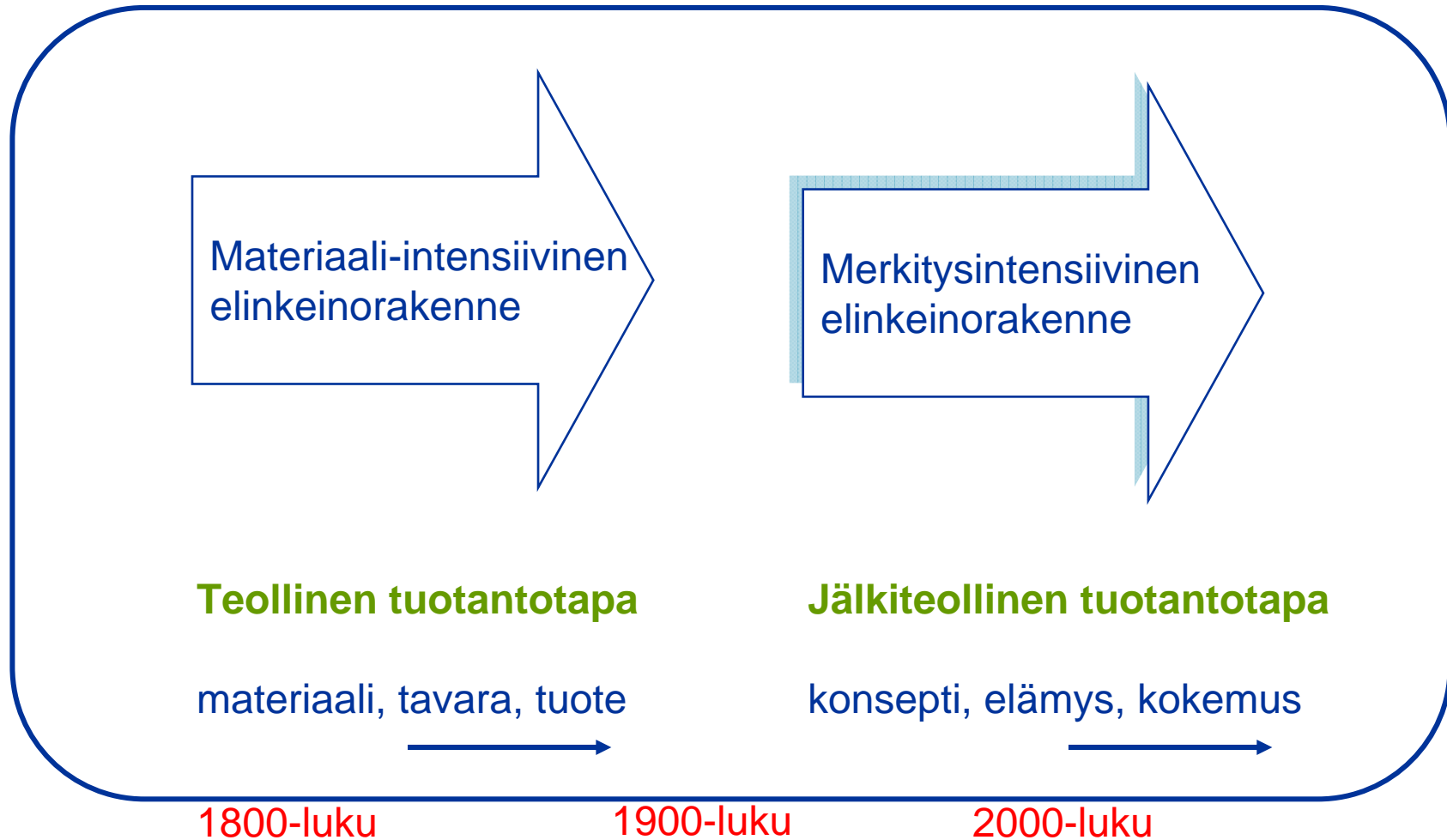
Mitä on luova talous?

- **Suppea** määritelmä = taide, ”korkeakulttuuri”
- **Laaja** määritelmä = kaikki ihmisen toiminta, merkityssisältöihin perustuva tuotanto

Luovuus on kykyä saada aikaan merkityksellisiä asioita

Mitä on luova talous?

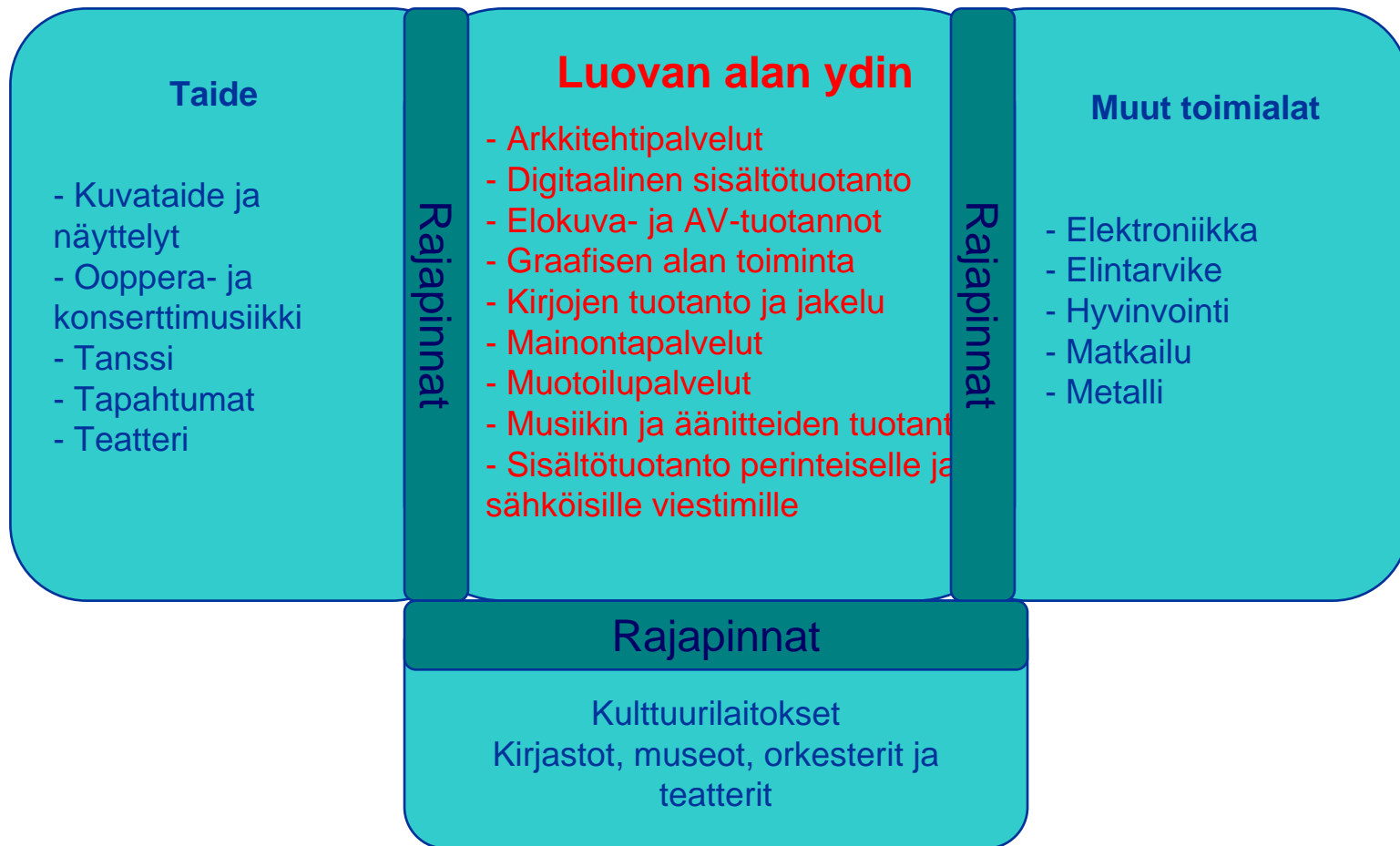

Mitä on luova talous?

Teollisuus- toimialat Esimerkkejä: elektroniikkateollisuus elintarviketeollisuus metalliteollisuus	Kulttuurin toimialat esimerkkejä: elokuva kuvataide, musiikki viestintä	Palvelu- toimialat esimerkkejä: kauppa matkailu hyvinvointi
Muotoilu: tuotemuotoilu, animaatiot, 3D-mallinnus		
Mainonta: mainokset, markkinointiviestintä, sähköinen markkinointi		
Viestintä: painotuotteet, sähköinen kustantaminen		
Ohjelmistopalvelut: ohjelmistot, eOppiminen		
Luova talous		

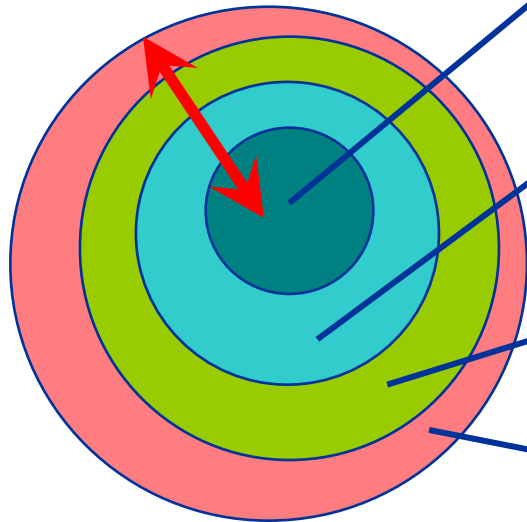

Luovien alojen rajapinnat

Pitoisuusnäkökulma

Luovat taiteet (mm. tanssi, teatteri, ooppera- ja konserttimusiikki jne.)

Luovien alojen yritystoiminta/tukitoimialat (esim. elokuvataide, televisio- ja radiotoiminta sekä kustannustoiminta)

Luovien alojen yritystoiminta/alat, joilla on esteettisiä piirteitä (esim. muoti- ja mainosteollisuus ja arkkitehtuuri)

Muiden toimialojen yritystoiminta, missä hyödynnetään luovien alojen yritysten palveluita (esim. metalliteollisuus, joka hyödyntää muotoilua tuotekehityksessään ja/tai animaatiota tuotesittelyissään)

Mitä on luova talous?

- **Luova toiminta** = syntyy lisäarvoa, jolla on myönteistä merkitystä sekä toiminnan tulokselle että asiakkaalle
  - **Luova tuote** = tuote tai palvelus, jonka taloudellinen arvo perustuu luovuuteen
  - **Luovien tuotteiden markkinat** = arvoihin ja arvostuksiin perustuvat markkinat
-
1. **Julkisen rahoituksen** piiriin hyväksytyt toiminnot
  2. **Markkinoilla** kysynnän ja tarjonnan ehdoilla syntyvä taloudellinen arvo
  3. Markkinoiden ja julkisen rahoituksen **väliset** toiminnot

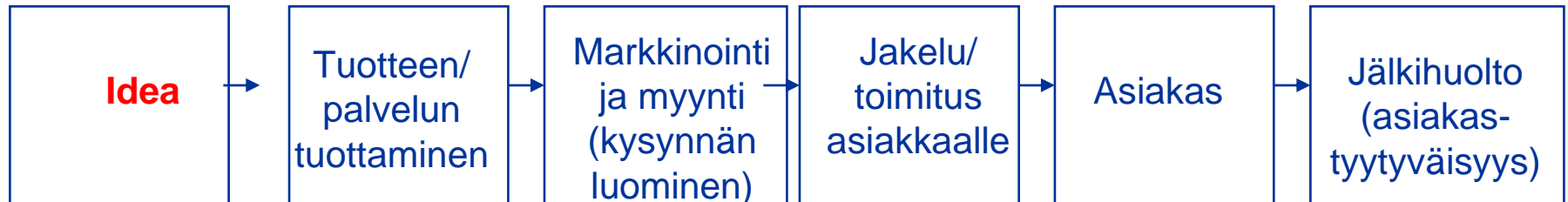
Mitä luovan talouden markkinat edellyttävät?

- **Liiketoimintamalli** = tuote-, palvelu-, informaatio- ja tulovirrat, asema arvoverkostossa, eri osapuolten saamat hyödyt ja tulonlähteet
  - Ansaintalogiikka
  - Asiakkaat
  - Tuotekehitys
  - Markkinat
  - jakelukanavat
  - Kumppanit
  - Rahoitus
  - Tuote
- **Arvoketjujen** ymmärtäminen

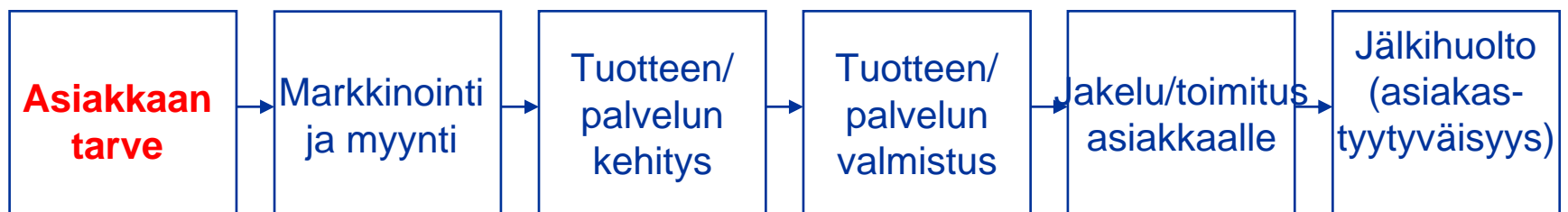

Arvoketjut

Arvoketju 1: Lähtökohtana idea

Arvoketju 2: Lähtökohtana asiakas

=> Aluetaloudelliset vaikutukset

- **Suorat vaikutukset:** suorat investoinnit infrastruktuuriin, hyödykkeisiin ja työvoimaan
- **Epäsuorat vaikutukset:** alihankkijoiden investoinnit infrastruktuuriin, hyödykkeisiin ja työvoimaan
- **Yksityiset kulutusvaikutukset:** työllistyneiden henkilöiden kulutus
- **Spin-off vaikutukset:** vaikutukset lähitoimialoille

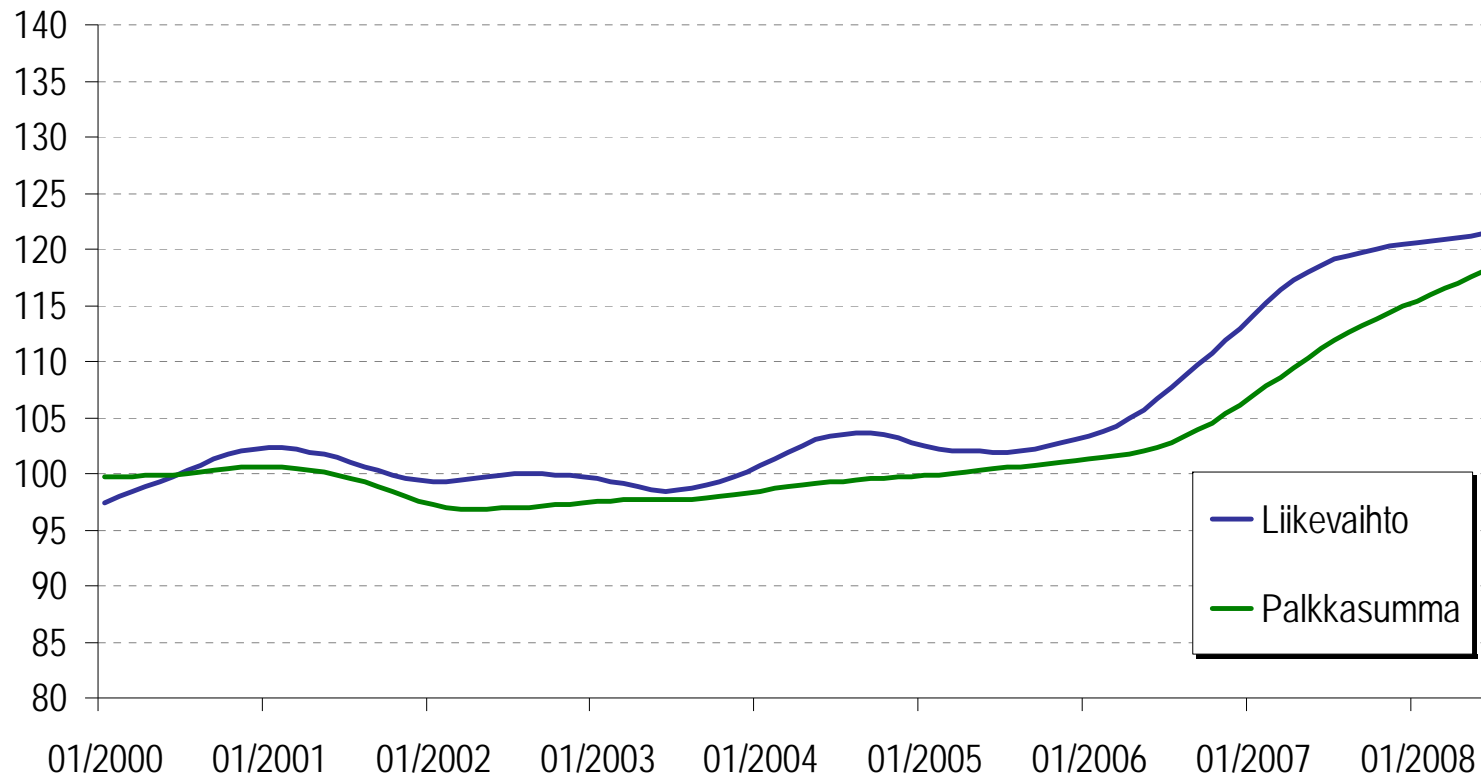
Ei-rahassa-mitattavat vaikutukset:

- Yleinen elämän vilkastuminen
- Luovan ilmapiirin syntyminen
- Uusien ideoiden ja tuotteiden syntyminen
- Imagovaikutukset
- Kulttuurisen pääoman kasvu

...Satakunnassa

Luovien alojen liikevaihdon ja palkkasumman trendin kehitys Satakunnassa (2000=100)

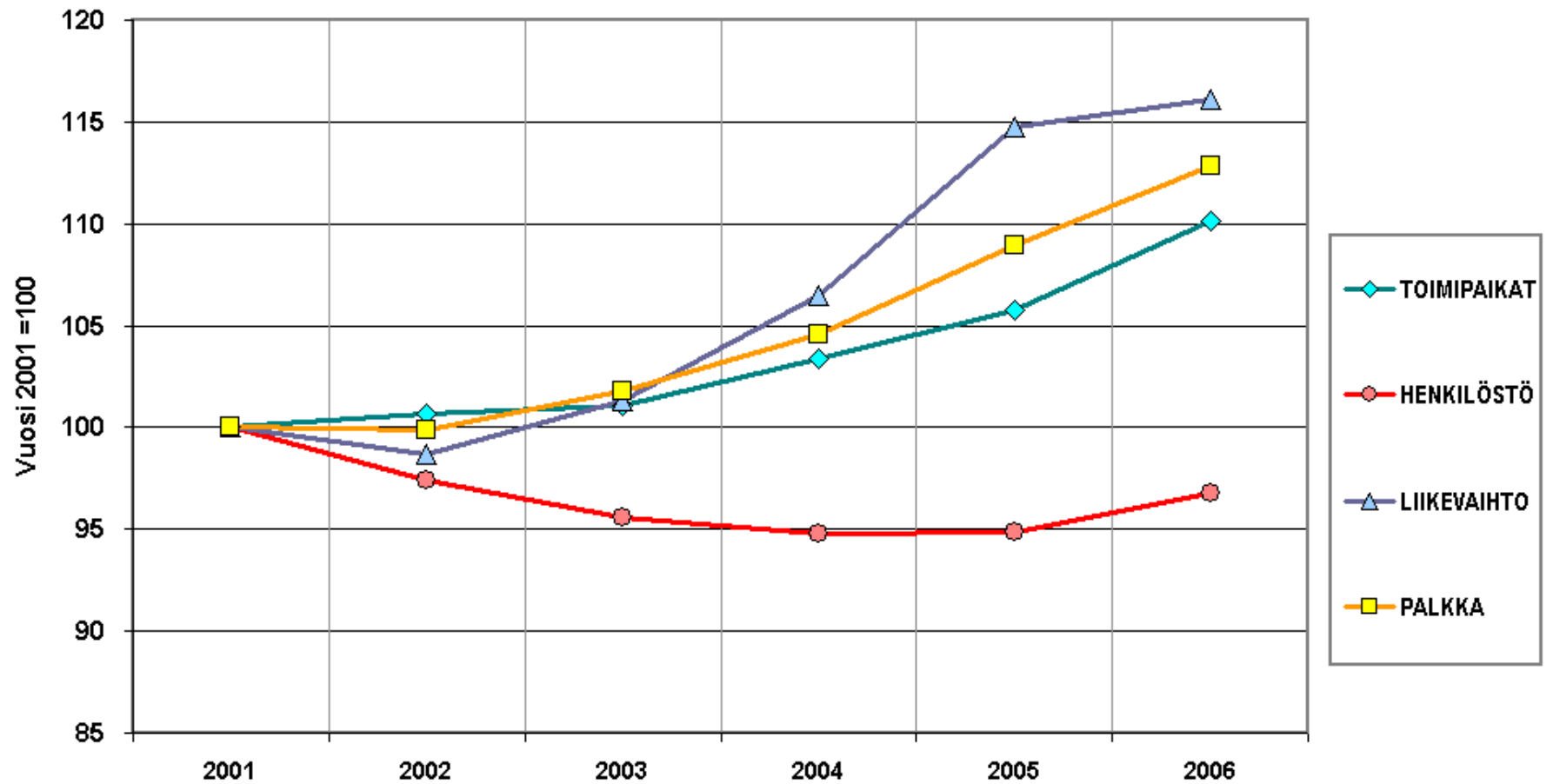

Lähde: Tilastokeskus ja TuKKK, Porin yksikkö/Saku Vähäsantanen

Julkistetaan Satakunnan talous -katsauksessa 27.11.2008

KOKO MAA - Kulttuuritoimialojen kehitys 2001..2006

Aluetaloudelliset vaikutukset (Luovat alat Satakunnassa; Moisala et. al., 2007)

Positiivinen korrelaatio

- + Työllisyysaste
- + Koulutustaso
- + Arvonlisäys per capita

Ei korrelaatiota tai negatiivinen korrelaatio

- Innovatiivisuus
- Yritysdynamiikka
- teollisuuden osuus
- luovien alojen hlöstömäärät ja liikevaihto

... Satakunnassa (työryhmätyöskentely 2006)

Vahvuudet

- Rikas kulttuuriperintö ja historia
- Tasokkaat taidelaitokset
- Satakunnan korkeakoululaitos
- Laaja harrastuspohja ja kulttuurijärjestöt
- Tunnetut ja uudistumiskykyiset tapahtumat
- Aktiiviset ihmiset
- Nuoria ennakkoluulottomia tulijoita
- Alan yritys kenttä yleisesti arvostettu

Mahdollisuudet

- Imagovaikutukset
- Kulttuurin ja taiteen soveltaminen uusiin yhteyksiin
- Positiivinen noidankehä
- Valtakunnallinen verkottuminen

Heikkoudet

- Rahoitusongelmat
- Kulttuurialaa ei mielletä business'ksi
- Kulttuurialan valtakunnallinen medianäkyvyys
- Joidenkin toimijoiden heikko yhteistyökyky
- Koordinoinnin puute
- Asioiden henkilöityminen
- Suppea toimijajoukko
- Alan yritykset valtakunnallisesti pieniä
- Sovinnaiset innovaatioyritelmät

Uhat

- Ei nähdä kulttuurin välillisiä vaikutuksia
- Rahoittajat eivät sitoudu
- Alan pirstoutuminen
- Innovaatioiden karkaaminen
- Väestön polarisoituminen
- Monikulttuurisuus koetaan uhaksi

Suomen kulttuuriviennin SWOT-analyysi

Vahvuudet

Luovuspääoma: osaaminen, koul & tutk
Vahva teknologiaosaaminen
Hyvä kotim. infrastruktuuri ja kotimarkkinat
Korkea laatu
Eettisesti ja ekologisesti kestävä tuotanto
Luonnonmateriaalit, yksinkertaisuus
Kansainväliset yhteistyösopimukset

Heikkoudet

Toimialarakenne ei kilpailukykyinen
Teknologiavetoisuus
Kulttuuriviennin strategia ja koordinaatio
Tiedotus, markkinointi, promootio,
Vienninedistäminen
Immateriaalioikeuksien hallinta
Yrittäjyys, liiketoimintaosaaminen

Mahdollisuudet

Eettinen ulottuvuus
Kulttuurivienti muun viennin tukena
Monitieteisyys, -taiteisuus ja
–menetelmällisyys
Verkostoitumisen lisääminen
Pääomarahoitus: uusien alojen vienti

Uhat

Globalisaatio, USA, Kiina-ilmiö
Pieni kulttuuri- ja kielialue
Nopeiden voittojen tavoittelu
Osaamisen yksipuolisuus ja kapea-alaisuus
Piratismi
Tähtikultti yksitt. taiteilijoiden menestymisenä
Aivovuoto, artistit ulkomaille

Kokoavia päätelmiä; luova talous

- Aluetaloudellinen kilpailukykytekijä
- Edellyttää
  - Kyky ja halu nähdä asiat ja ilmiöt uudella tavalla
  - Kytkeminen osaksi alueen taloutta ja elämää
  - Kytkeminen osaksi kollektiivista tietämystä ja sosiaalista pääomaa
  - Kytkeminen osaksi innovaatiojärjestelmää
  - Luovuuden kierre
- Merkitysten jatkojalostaminen -> lisäarvon ja tuottavuuden nosto
  - Kulttuuriarvojen hyödyn ja talouden kriteerien arviointi
  - Luovan talouden arvoketjun ”vuotokohtien” eliminointi

Kokoavia päätelmiä; luova talous

- Verkostomainen toimintatapa
  - tutkimus, koulutus, osaamiskeskittymät, välittäjät, yritykset toisiinsa kietoutuen
  - Tilaa myös yrittäjälle, joka tähtää lähinnä omaan henkiseen kasvuunsa...